

Foundation Programme in Literacy, Numeracy and Skills

KREOL MORISIEN
GRADE 9
Teacher's Guide

Mauritius Institute of Education
under the aegis of

**Ministry of Education &
Human Resource**

Dr Ajay RAMFUL

- Head, Curriculum Development, Implementation
and Evaluation

KREOL MORISIEN PANEL

MAURITIUS INSTITUTE OF EDUCATION

Dr Shrita HASSAMAL

- Lecturer (Panel Coordinator)

Mrs Béatrice Priscilla Anthony

- Educator

Mrs Deeptibye Bhikea-Narayan

- Educator

Mrs Rani Dunput Latchimeenia

- Educator

Proof Reading: **Dr Beatrice Antonio-Françoise**

GRAPHIC DESIGNER

Leveen NOWBOTSING

KREOL MORISIEN

Teacher's Guide: GRADE 9 - Lesson 1

Rezo sosio

Anou diskite

Aktivite 1

Kestion Obzervation

Eski zot finn deza trouv sa bann zimaz-la ? Kotsa?
Dekrir seki to pe trouve dan sa foto lao la?

Instriksion pou profeser:

- Profeser koumans so klas avek bann keston.
- Li pou osi ekri bann repons lor tablo. (*kapav fer enn mind-map pou fasilite laprantisaz ek konpreansion*)
- Profeser amenn zelev reflesi lor move litalizasion bann rezo sosio (*arselman, filme lager, filme ek tir foto dimounn san otorizasion, bann chalenj danzere, etc...*)
- Profeser amenn zelev reflesi lor bann lavantaz ki rezo sosio ena (*kominikasion, gagn linformasion, res an kontak...*)
- Profeser kapav azout lezot keston pou amenn zanfan develop zot reflexion ek lespri kritik lor rezo sosio.

Kestion Diskision

1. Ki bann tip rezo sosio zot kone?
2. Ki bann lefe negatif ek pozitif rezo sosio?
3. Ki bann lavantaz ek dezavantaz rezo sosio?
4. Kouma rezo sosio ed dimounn konekte?
5. Kouma propaz linformasion lor rezo sosio?
6. Dan ki fason dimounn mal servi rezo sosio?
7. Ki to panse lor arselman ek menas lor rezo sosio? Donn bann lexanp ki zot kone ouswa tande.
8. Kouma rezo sosio inpakte zot lavi ek lavi zot bann kamarad/lafami?

Aktivite 2: role-play.

Intriksyon pou profeser:

1. Ena enn ti senaryo lor cyber-bullying.
2. Profeser idantifie 4 zelev pou fer rol 4 personaz ki ena.
3. Profesor ed zot ek gid zot pou prepar sa role-play la.
4. Amenn zanfan pran konsians ki ete cyber-bullying ek lefe nefas li kapav ena.
5. Profeser gid zot pou zot kapav artikil ek pronons bien kan pe prepar reprezantasyon-la.

Tit: "Rezo Sosio kapav fer ditor osi"

Profeser rant dan klas

Mis Lata konfront Jason

Mesaz final**Aktivite 3:****Instriksion pou profeser:**

1. Met bann zelev an group ek explik zot kouma ekrire enn senaryo par zotmem.
2. Explik zot 2 tem ki finn propoze anba ek gid zot pou imazinn zot zistwar, personaz, dialog, etc.
3. Amenn zot develop zot kreativite ek lespri kritik.
4. Amenn zot develop zot kapasite travay an group.

Opsion 1:

Ki bann prekosion ki bizin pran kan pe develop bann lamitie ki baze inikman lor rezo sosio?

Opsion 2:

Imazinn enn senaryo kot kikenn finn pibliye kitsoz san fer expre ek sa finn vinn viral.

KREOL MORISIEN

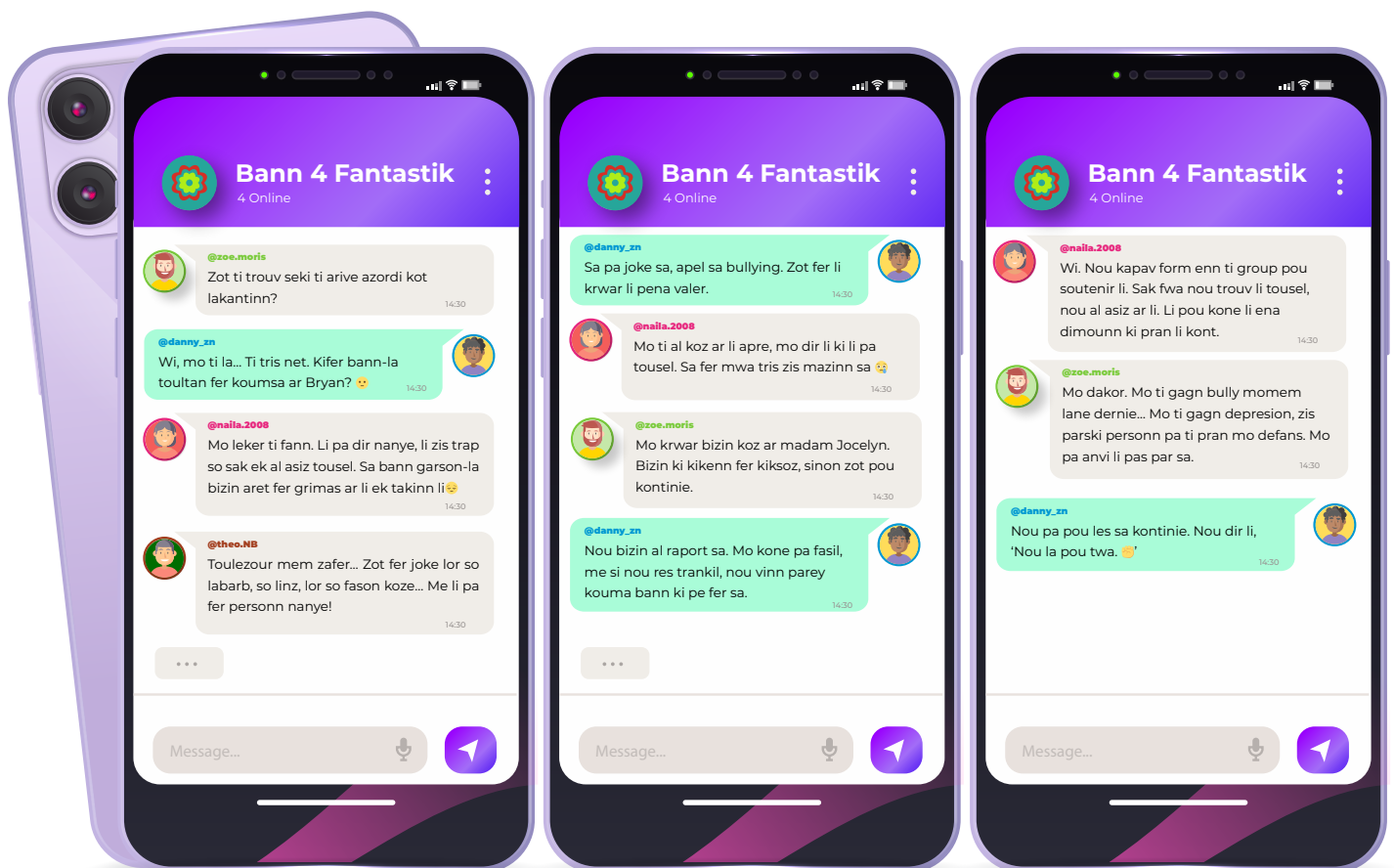
Teacher's Guide: GRADE 9 - Lesson 2

Rezo sosio

Aktivite 1

Instruksion pou profeser:

- Amenn zelev lir sa konversasion-la an silans dan enn premie tan.
- Swazir 4 zelev pou lir sa konversasion-la a ot-vwa dan ton ki apropiye.
- Ankouraz zelev pou gagn enn diskision lor bann eleman ki ena dan konversasion-la.
- Pou bann kestion oral, ankouraz zelev pou develop zot lespri kritik lor tem ki finn aborde.

Kestion oral :

- Ki zot panse lor sa konversasion ant sa 4 kamarad-la?
- Eski zot panse li enn bon zafer seki pe pase? Ki fer zot pans sa?
- Eski zot inn deza pas par sa ou konn kikenn ki finn pas par sa? Rakonte.
- Kouma zot panse zot ti pou kapav ed Bryan a zot nivo?

Anserkle bann let ki apropiye

1. Group Instagram la kouma apele?

- A. Bann 4 fantastik
- B. 4 mousketer
- C. Group lekol

2. Sa konversasion-la koz lor _____

- A. bullying
- B. vol
- C. ladrog

3. Ki zanfan pe sibir bullying?

- A. Theo
- B. Danny
- C. Bryan

4. Zot takinn li aköz so _____.

- A. devwar
- B. labarb
- C. paran

5. Toule 4 kamarad desid pou _____ Bryan.

- A. ignor
- B. soutenir
- C. takinn

Aktivite 2 : Konpreansion

Instriksion pou profeser:

- Dabor, lir sa ti text-la ou fer enn odio lor sa pasaz-la pou zelev ekoute ek konpran.
- Answit, amenn zelev lir pasaz-la par zotmem.
- Apre lektir, amenn zelev gagn enn diskision kritik lor tem aborde dan pasaz-la.

Bonzour tou dimounn! Mo apel Kevin ek mo ena 16 an. Toulezour apre lekol, mo konekte lor mo rezo sosial prefere: TikTok ek Instagram. Mo kontan get video kot dimounn fer blag, sanz stil linz, ouswa partaz so lavi.

Parfwa mo poste mo prop video, me mo pa fer sa toulezour. Mo pena tro boukou followers, me mo bann kamarad touletan fer komanter.

Mo panse bann rezo sosio li bon akòz li permet bann dimounn gard kontak, partaz bann bon moman ek aprann kitsoz nouvo. Me bizin fer atansyon osi: ena dimounn ki poste bann mesaj ki pa bon, ouswa met presion lor lezot.

Mo finn aprann ki pa tou seki lor bann rezo sosio vre. Tou dimounn pa ena mem lavi kouma dan bann foto ki zot mete. Rezo sosio li bon... me bizin kone kouma servi li bien!

Kestion konpreansion :

1. Kouma narater sa pasaz-la apele?

2. Ki 2 rezo sosio li servi?

3. Ki li kontan gete lor TikTok?

4. Eski li poste so prop video toulezour? Kouma to kone?

5. Kifer li panse rezo sosio li bon?

6. Kifer li dir bizin fer atansion lor rezo sosio?

7. Ki zot panse lor seki narater-la finn dir? Explik zot repons.

8. Eski zot panse rezo sosio amenn plis bienfe ouswa li fer plis domaz? Explike.

9. Ki zot fer pou protez zotmem lor rezo sosio?

Aktivite 3:

Relie bann mo ki an lien ek rezo sosio avek zot ekivalan an Angle. Finn fer lexanp (non).

• Partaze	- profile picture
• Rezo sosio	- comment
• Foto profil	- share
• Komanter	- influencer
• inflianser	- social media

Aktivite 4:

Kree to prop post lor ninport ki rezo sosio to anvi

-Demann zelev ekrir enn post lor rezo sosio de zot swa (4–5 lalinn).

Li kapav lor enn:

- Evennman zot finn ale.
- Foto ki zot anvi poste
- Lopinion lor enn topik (e.g., lekol, spor, lamizik, etc.)

Ankouraz zot pou inklir:

- Hashtag an Kreol (e.g., #moLavi, #ZanfanTikTok)
- Servi bann vokabiler rezo sosio san servi enn rezis familie ou argotik.

KREOL MORISIEN

Teacher's Guide: GRADE 9 - Lesson 3

Rezo socio

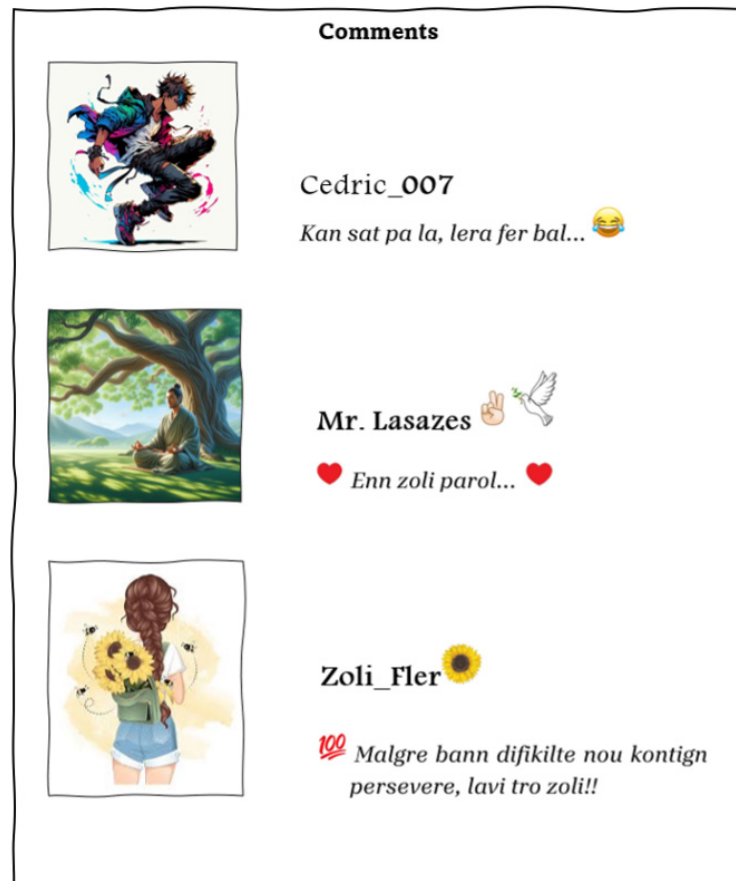
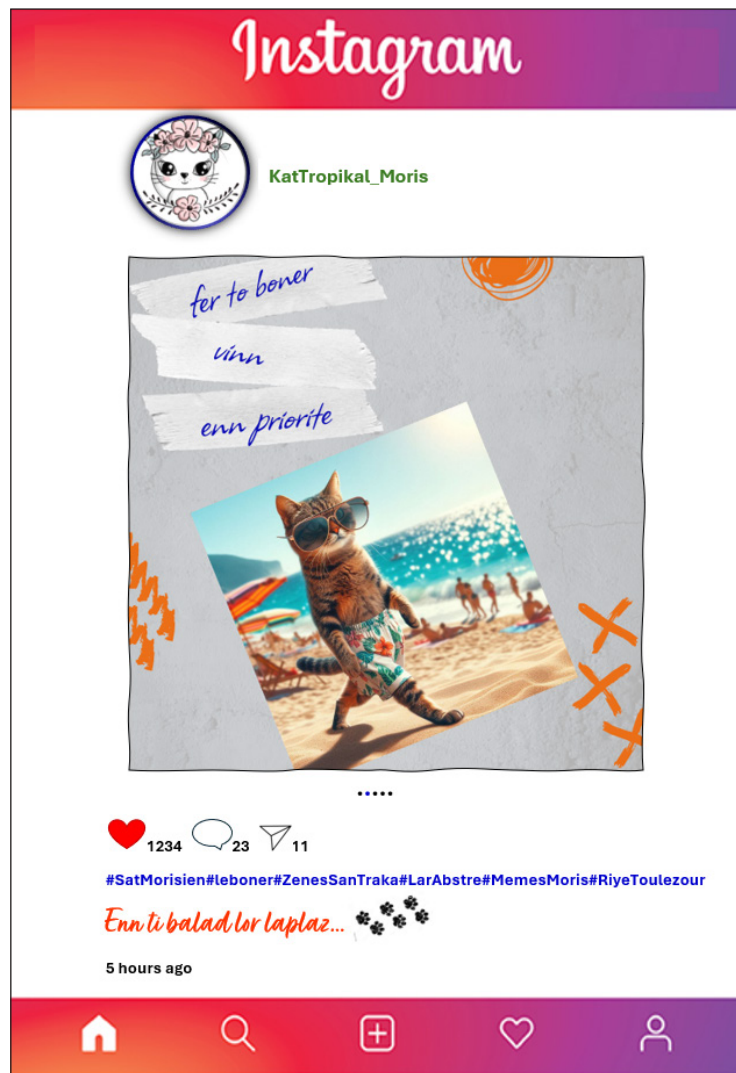
Aktivite 1: Anou al komant enn post lor Instagram

Instruksion pou profeser:

- Amenn bann zelev atraver sa aktivite-la, ekri bann komanter (*pozitif, komik ek negatif*) par rapor a sa post-la.
[Dan post-la ena 23 comments, inn fini donn 3 komanter, donk zelev rest 20 komanter pou ekri.]
- Ankouraz zelev servi enn rezis langaz apropiye malgre si zot pe ekri bann komanter pozitiv, komik ouswa negatif.
- Atir latansion zelev lor sa 3 stil komanter-la ki finn done, avan ki zelev koumans ekri zot komanter
- Aktivite-la kapav fer an-group ouswa indivielman.

Instruksion pou zelev:

- (i) Ekri bann komanter par rapor a post ki zot pe trouve la.
- (ii) Servi enn langaz apropiye pou exprim zot, bann komanter-la kapav pozitiv, komik ouswa negatif.
- (iii) Avan zot koumanse, zot kapav invariant enn *nickname / pseudonyme*.
- (iv) Zot kapav itiliz bann smiley apropiye dan zot bann komanter.

Aktivite 2: Kree enn post lor enn rezo sosio de zot swa**Instruksion pou profeser:**

– Demann zelev ekrir enn post lor rezo sosio de zot swa (4 - 5 lalinn).

Post-la kapav lor enn:

- evennman zot finn ale.
 - foto ki zot anv post.
 - lopinion lor enn topik. (e.g., *lekol, spor, lamizik...*)
- Ankouraz zelev pou:
- inklir Hashtag an Kreol (e.g., *#moLavi, #ZanfanTikTok...*)
 - servi bann vokabiler rezo sosio

Instruksion pou zelev:

(i) Ekrir enn post lor rezo sosio de zot swa.

Post-la kapav lor enn:

- evennman zot finn ale.
- foto ki zot anv post.
- lopinion lor enn topik. (e.g., *lekol, spor, lamizik...*)

(ii) Inklir bann Hashtag an Kreol kan zot pe ekrir zot post. (e.g., *#moLavi, #ZanfanTikTok...*)

KREOL MORISIEN

Teacher's Guide: GRADE 9 - Lesson 4

Lamizik

Anou Diskite:

Aktivite 1: Fabrikasyon bann instriman tipik dan Moris. (ravann, maravann ek triyang)

- Vizionn sa video lor "Fabrikasyon bann instriman tipik dan Moris" par José Legris avek led zot profeser.
- Vizionaz video-la pou fer an 3 parti:
 - 1e Fabrikasyon ravann (*enn dire 10 minit anviron*)
 - 2^{em} Fabrikasyon maravann (*enn dire 1 minit 40 anviron, apartir 9:58*)
 - 3^{em} Fabrikasyon triyang (*enn dire 1 minit anviron, apartir 11:37*)
- Pandan sak parti vizionaz, observ ek ekout bien tou seki pe pase dan video-la (*avan, pandan ek alafin*).
- Apre sak parti, profeser pou poz bann kestion oralman, pou teste sans observasion ek kapasite lekout bann zelev.

Kestion konpreansion

Reponn sa bann kestion-la alekri.

1^e parti

1. Kouma apel instriman ki misie-la pe servi pou koup bann dibwa-la?

2. Ki tip dibwa misie-la pe itilize?

3. Ki obze li fin servi pou grat lapo-la?

2^e parti

1. Kouma apel plant avek lekel li finn fer maravann-la?

2. Kifer li finn kit enn ouvertir dan instriman-la?

3e parti

1. Ki tip feray servi pou fabrikasyon enn triyang?

2. Ki fraz Misie Legris finn servi pou dekrir enn triyang?

Instriksion pou profeser:

- Profeser koumans so klas par montre sa video-la.

“Fabrikasyon bann instriman tipik dan Moris” par José Legris

https://youtu.be/JIE_NSxl4P4?si=i20z1io45r1dPwsK

- Vizionaz video-la pou fer an 3 parti:
 - 1e Fabrikasyon ravann (*enn dire 10 minit anviron*)
 - 2^{em} Fabrikasyon maravann (*enn dire 1 minit 40 anviron, apartir 9:58*)
 - 3^{em} Fabrikasyon triyang (*enn dire 1 minit anviron, apartir 11:37*)
- Demann bann zelev observ ek sirtou ekout tou seki pe pase dan video-la (*avan, pandan ek alafin*).
- Apre sak parti, fer enn poz. Lerla poz zelev sa bann kestion-la pou fer enn diskision oral.

Koumansman video-la:

1. Ki zaimo zot pe trouve koumansman video-la?
2. Komie kabri zot finn trouve?
3. Ki zaimo ti pe pas devan bann kabri-la?
4. Dapre Misie Legris, ki bann Morisien manze pandan fet findane?
5. Ki linportans kabri ena pou Misie Legris? Kifer?
6. Kouma Misie Legris dekrir instriman "ravann"?
7. Ki tip sega servi sa kalite ravann-la?
8. Kot Misie Legris fabrik bann instriman-la?

Lor fabrikasyon bann instriman-la:

- **Ravann**

1. Ki Misie Legris finn met lor so figir? Kifer?
2. Ki misie-la pe fer?
3. Ki larzer playoud li finn koupe?
4. Ki Misie Legris finn fer zis apre ki li finn fini koup bann playoud-la?
5. Kot li finn met bann playoud-la? Kifer?
6. Kouma apel obze ki li finn servi pou ki playoud-la gagn so form?
7. Ki bann dimansion ravann li kapav fer?
8. Ki zouti li finn servi pou tap-tap playoud-la? Kifer?
9. Ki itilite met plizir lez playoud? Ki lepeser li finn mansione?
10. Kouma Misie Legris pe poli form-la? Kifer?
11. Dan ki li finn met lapo kabri-la tranpe? Kifer?
12. Kifer Misie Legris bizin tret ek dezinfekte lapo-la?
13. Ki li pe grate? Kifer?
14. Ki li finn pas lor form-la?
15. Dapre zot, kifer Misie Legris pe dir "nou bizin fer enn kitsoz avek lamour"?
16. Dapre misie-la, ki ravann-la reprezante?
17. Kan li finn fini pres lapo-la, ki li finn fer?
18. Ki eleman li finn azoute an dernie? Komie?

- **Maravann**

3. Kot Misie Legris finn gagn plant-la?
4. Ki parti plant-la li finn servi?
5. Ki bann prodwi ki nou gagne ar plant-la?
6. Ki Misie Legris finn servi pou fabrik maravann?
7. Ki form li finn itilize pou konfeksion sa instriman-la?
8. Kot li finn plas bann parti plant-la?

9. Nomm bann materyel ki Misie Legris finn servi pou konfeksionn sa instriman-la.
10. Ki zot kapav dir lor sa bann materyel-la?
(*matier, natirel, resiklab, etc.*)

- **Triyang**

3. Ki tip feray servi pou fabrikasyon enn triyang?
4. Ki tip instriman triyang ete? Ki savedir sa?
5. Ki tip sega servi triyang?

Lafin video-la:

1. Ki metie prinsipal Misie Legris?
 2. Ki li fer ar bann bout dibwa ki reste?
 3. Kouma dibwa ki li finn servi apele?
 4. Kisann-la ed Misie Legris fer sa travay-la?
 5. Ki motif ti ena lor latwal ki Madam Legris ti pe dekoupe?
 6. Ki Madam Legris finn fer kan li finn fini koup latwal-la?
 7. Ki tip linz madam-la finn koud pou bann figirinn-la?
 8. Ki laparey li finn servi pou koud?
 9. Ki bann figirinn-la reprezante?
 10. Ki dernie mesaz ki bann zanfan Misie Legris finn fer pase?
"Aste orizinal! Pa ras manze dan nou labous!"
 11. Dapre zot kifer bann zanfan-la finn pas sa mesaz-la?
- Profeser kapav azout lezot kestion pou amenn zelev devlop zot reflexion ek lespli kritik.
 - Avan klas termine, demann zelev reponn bann kestion konpreansyon alekri.

KREOL MORISIEN

Teacher's Guide: GRADE 9 - Lesson 5

Lamizik

Anou lir

Instriksion pou profeser

Amenn zanfan lir sa konversasion WhatsApp la.

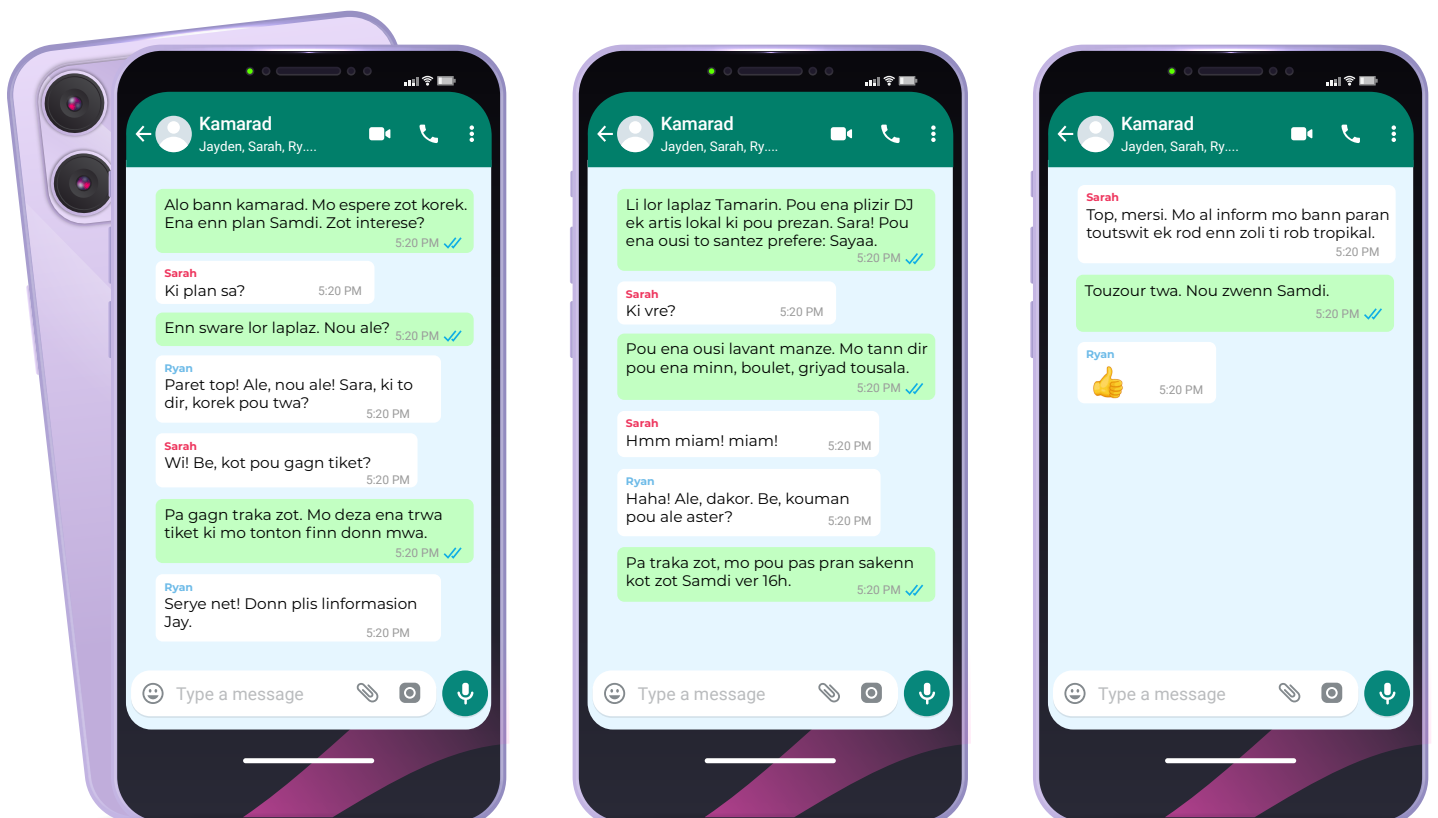
Swazir 3 zelev pou lir sa konversasion-la a ot-vwa dan ton apropiye.

Akonpagn zelev pou rod ek ekri bann repons pou bann kesyon ki swiv.

Profeser kapav poz sa bann kesyon-la pou amenn enn diskision dan klas ek azout lezot kesyon ou si.

1. Komie dimounn pe partisip dan sa konversasion-la?
2. Kouma bann dimounn-la apele?
3. Lor ki size zot pe koze?

Aktivite 1: Lir sa konversasion WhatsApp la ek reponn bann kesyon

I. Anserkle bon repons pou bann kestion ki swiv:

1. Sa plan-la pou tom enn _____.
 - A. Samdi
 - B. Dimans
 - C. Lindi
 - D. Mardi

2. Jayden ena trwa _____.
 - A. rob
 - B. linformasion
 - C. tiket
 - D. plan

3. Fet-la pou fer lor laplaz _____.
 - A. Blue Bay
 - B. Flic-en-Flac
 - C. Albion
 - D. Tamarin

4. Kouma Sara so santez prefere apele?
 - A. Jay
 - B. Sayaa
 - C. Ryan
 - D. Jayden

5. Jayden pou al sers sakenn kot zot ver _____.
 - A. 3 er tanto
 - B. 4 er tanto
 - C. 5 er tanto
 - D. 6 er tanto

II. Kestion konpreansion**Ekrir zot repons lor lalign ki finn done.**

1. Kisann-la finn koumans sa konversasion-la?

2. Ki plan bann kamarad-la pe koze?

3. Ki bann artis pou ena?

4. Nomm de manze ki pou ena an-vant laba?

5. Kisann-la Sara bizin informe pou al sa fet-la?

Not pou profeser:

Obzektif sa aktivite-la se pou develop lektir ek konpreansion enn text.

Bann zelev pou ousi develop konpetans otonomi dan lektir, idantifie bann eleman repons, ek develop zot vokabiler.

Instriksion pou profeser

- Ankouraz zelev fer enn premie lektir sa text-la an silans.
- Akonpagn zelev pou enn deziem lektir sa text-la a ot-vwa.
- Donn sipor bann zelev ki pe gagn difikilte pou lektir ek pou konpreansion vokabiler.
- Ankouraz zelev reponn bann keston par zotmem.

Aktivite 2: Lir sa text-la ek reponn bann kestion

Le 21 Zin se Zourne Internasional Lamizik. Pou sa lokazion-la, nou lekol ti organiz enn gran fet pou selebre lamizik, ki nou kone rasanble tou dimounn. Partou dan lekol ti pe tann lamizik ek bann zelev ti reini dan lakour avek zot bann instriman. Nou profeser lamizik, Misie James, ki ti planifie bann evennman, ti fer an-sort ki tou zelev partisipe ek montre zot talan.

Selebrasion ti komanse avek lasanble kot bann zelev ti sant Lim Nasional ek rektris ti fer enn diskour lor linportans lamizik. Li ti osi ankouraz bann zelev explor zot bann konpetans mizikal.

Answit, Misie James ti pran laparol pou rakont nou kouma Zourne Lamizik ti selebre pou premie fwa dan Paris an 1982 organize par Minis kiltir, Jack Lang. Depi sa, bann mizisien profesyonel ek amater selebre sa zourne-la.

Bann zelev ti danse ek sante. Zot ti mem fer enn defile avek bann linz tradisionel. Nou fet ti terminn par enn sega tipik kot bann garson ti zwe ravann, bongo ek triyang avek bann tifi ki ti pe danse avek zot zoli zip afler. Tou zelev ti sante ek tap lame anmemtan.

Ti enn lazourne inoubliab! Zot tou ti al lakaz fatigue me bien kontan.

I. Dir si sa bann fraz-la Vre [V] ou Fos [F].

1. Le 21 Zin, nou selebre Zourne Internasional Lamizik.

☐

2. Lekol ti bien trankil sa zour-la.

☐

3. Misie James ti fer enn diskour lor linportans lamizik.

☐

4. Zis bann profeser ti sante ek danse.

☐

5. Bann zelev ti fer enn defile.

☐

II. Reponn sa bann kestion-la par enn fraz konplet.

1. Kouma eski sa lekol-la ti pe selebre sa zourne-la?

2. Ki bann zelev fin sante pou koumans selebrasion-la?

3. Ki informasion Misie James fin partaze?

4. Ki dernie item ti prezante?

5. Nomm de instriman ki bann garson ti pe zwe?

6. Dapre zot, ki kalite lanbians ti ena sa zour-la ek explik zot repons.
